

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ
KOMMUNIKATIONSMINISTERIET

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta maa- ja multimodaaliliikennettä koskevien valtioneuvoston päätösten suuntaviivoiksi ja ehdotuksesta komission asetukseksi tiettyjen raide-, sisävesi- ja multimodaalisen liikenteen alan tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 93, 107 ja 108 artiklan mukaisesti – U 37/2024 vp

Neuvotteleva virkamies Emmi Nykänen
Suunnittelija Elli Koistinen

Ehdotuksen tausta ja tavoitteet

- Komissio käynnisti 18.6.2024 julkisen kuulemisen koskien ehdotusta uusiksi maa- ja multimodaaliliikenteen suuntaviivoiksi sekä uudeksi liikennealan ryhmäpoikkeusasetukseksi.
- Rautatieliikenteen suuntaviivojen tarkoituksena on tukea raideliikenteen alan vapauttamista ja toteuttaa täysin yhteentoimivat EU:n raideliikenteen sisämarkkinat. Suuntaviivoja päivitetään, jotta niissä voitaisiin ottaa huomioon komission päätöksentekokäytäntö, markkinoiden kehitys ja Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa vahvistetut toimintapoliittiset tavoitteet. Tavoitteena on tukea myös uusien toimijoiden pääsyä kestäville maaliikennemarkkinoille.
- Ryhmäpoikkeusasetuksilla lisätään oikeusvarmuutta jäsenvaltioiden ja tuensaajien kannalta siltä osin, miten toimenpiteet olisi suunniteltava sekä yksinkertaistetaan menettelyjä vapauttamalla tietyt toimenpiteet SEUT 108 artiklan 3 kohdan mukaisesta velvollisuudesta ilmoittaa valtiontuesta komissiolle ennen sen täytäntöönpanoa.

Komission ehdotuksen pääasiallinen sisältö 1/2

- Ehdotetuilla uusilla *maa- ja multimodaaliliikenteen suuntaviivoilla* korvataan nykyisin voimassa olevat rautatieliikenteen suuntaviivat ja laajennetaan niiden soveltamisala kattamaan rautatie- ja sisävesiliikenne sekä kestävä multimodaaliliikenne.
- Suuntaviivoissa vahvistetaan edellytykset, joiden mukaisesti komissio arvioi kestäväälle maaliikenteelle, johon ei sovelleta ehdotettua liikennealan ryhmäpoikkeusasetusta, ilmoitettua julkista tukea.
- Uudessa *liikennealan ryhmäpoikkeusasetuksessa (TBER)* tietyt valtiontuen muodot vapautetaan tietyin edellytyksin vaatimuksesta tehdä ennakkoilmoitus komissiolle. Näihin kestävämmille liikennemuodoille myönnettäviin tukiin kuuluvat tietyntyyppiset rautatie-, sisävesi- ja multimodaaliliikenteelle myönnettävät tuet, erityisesti liikenteen yhteensovittamiseksi myönnettävä tuki.
- Jäsenvaltiot voisivat tulevaisuudessa toteuttaa ilman komission ennakkohyväksyntää suuren osan niistä valtiontukitoimenpiteistä, joista on nykyisin ilmoitettava. Asetusta sovellettaisiin lähtökohtaisesti ainoastaan tukiohjelmien perusteella myönnettäviin valtiontukiin.

Komission ehdotuksen pääasiallinen sisältö 2/2

- Suuntaviivojen ja TBERin soveltamisalaan kuuluvat seuraavat tukimuodot, siltä osin kuin ne ovat tarpeen liikenteen yhteensovittamiseksi:
 - i) kuljetusten ulkoisten kustannusten pienentämiseen myönnettävä tuki
 - ii) uusien kaupallisten yhteyksien avaamiseen myönnettävä tuki
 - iii) raide- ja sisävesiliikenteen yhden liikennemuodon ja multimodaalisten rakenteiden rakentamiseen, parantamiseen ja uudistamiseen myönnettävä tuki
 - iv) yksityisraiteiden rakentamiseen, parantamiseen ja/tai uudistamiseen myönnettävä tuki
 - v) raide- ja sisävesikuljetuksia varten tarkoitettujen kulkuneuvojen hankintaan myönnettävä tuki
 - vi) yhteentoimivuuden parantamiseen tarkoitettu tuki
 - vii) tekniseen mukauttamiseen ja nykyaikaistamiseen myönnettävä tuki
- Lisäksi suuntaviivoissa käsitellään tukea, joka on korvausta julkisten palvelujen käsitteeseen kuuluvien velvoitteiden täyttämisestä raiteiden tavaraliikenteessä sekä periaatteita koskien rahavirtoja vertikaalisesti integroituneissa raideliikenneyrityksissä.

Ehdotuksen vaikutuksista

- Ehdotetuilla muutoksilla kevennetään ja selkeytetään valtiontukiin liittyviä menettelyjä.
- Ehdotuksella ei ole suoria budjettivaikutuksia.
- Ehdotuksella luodaan säädöspuitteet, joiden perusteella jäsenvaltiot voivat halutessaan myöntää tukia eikä se siten velvoita jäsenvaltioita myöntämään tukia.
- Henkilöjunaliikenteen ostoista säädetään PSA-asetuksella. Ehdotetulla muutoksella ei ehdoteta muutoksia kyseiseen asetukseen eikä sillä siten ole vaikutusta valtion nykyisiin junaliikenteen ostoihin.
- Asetus myös yksinkertaistaisi sääntöjä, lisäisi avoimuutta sekä parantaisi valtiontukisääntöjen noudattamisen tehokasta arviointia ja valvontaa kansallisella ja EU:n tasolla.

Valtioneuvoston kanta

- Valtioneuvosto kannattaa lähtökohtaisesti komission ehdotuksia, mutta esittää tiettyjä tarkennuksia esityksen jatkovalmistelussa.
- Valtioneuvosto pitää erityisesti hyvänä, että tukea voitaisiin myöntää liikkuvan kaluston hankintaan tai nykyaikaistamiseksi sekä mukauttamiseksi eri raideleveyksiin uusille markkinatoimijoille tai tietyille PK-yrityksille.
- Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että tukea olisi mahdollista myöntää myös julkisesti omistetuille kalustoyhtiöille, jotka vuokraavat kalustoa markkinoilla toimivien operaattoreiden tai hankinnasta vastaavien kansallisten viranomaisten käyttöön.
- Valtioneuvoston kannan mukaan valtiontukisuuntaviivoja ei tulisi kuitenkaan laajentaa rautatieliikenteen tavaraliikenteen tukiin, jotka ovat korvausta julkisten palvelujen käsitteeseen kuuluvien velvoitteiden täyttämistä.
- Lähtökohtaisesti valtioneuvosto kannattaa, että suuntaviivat ja asetus soveltuisivat pääsääntöisesti ainoastaan tukiohjelmien kautta myönnettäviin tukiin. Suuntaviivojen tulisi mahdollistaa kuitenkin yksittäisten tapauskohtaisten tukien myöntäminen niissä tilanteissa, joissa markkinoilla ei ole muita toimijoita.
- Riittävän tiukka valtiontukipolitiikka ja tehokas valtiontukien valvonta ovat tärkeitä paitsi sisämarkkinoiden toimivuuden myös Suomen ja Euroopan kilpailukyvyn näkökulmasta.

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ
KOMMUNIKATIONSMINISTERIET

Kiitos

emmi.nykanen@gov.fi

elli.koistinen@gov.fi